

Liikenne- ja viestintäministeriö

Asia: LVM/1237/03/2016

LUONNOS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LAEIKSI LAIVAVÄESTÄ JA ALUKSEN TURVALLISUUSJOHTAMISESTA ANNETUN LAIN SEKÄ MERITYÖSOPIMUSLAIN MUUTTAMISESTA

Laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain muuttamista koskevan lakiluonnoksen 39 §:n *merenkulkurikkomusta* koskevan rangaistussäännöksen 2 ja 11 kohtiin lisättäisiin säännökset uusista rangaistavista teoista, jotka koskevat lain uusien velvoitteiden rikkomista. Esityksen perusteluissa ei ole esitetty syitä uusien rangaistussäännösten tarpeelle. Oikeusministeriö huomauttaa, että uuden rangaistussäännöksen tarve on lakiehdotuksessa aina perusteltava. Huomioon tulee ottaa erityisesti se, että rikosoikeuden tulee olla aina viimesijainen keino torjua epätoivottua menettelyä.

Uusien rangaistavien tekojen tunnusmerkistöt määräytyisivät osittain kyseessä olevan lain muiden säännösten sekä alemman asteisten säännösten perusteella. Oikeusministeriö huomauttaa, että rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen vuoksi tällaisiin blankorangaistussäännöksiin sisältyvien valtuusketjujen tulee olla täsmällisiä, rangaistavuuden edellytykset ilmaisevien aineellisten säännösten tulee olla kirjoitettu rangaistussäännöksiltä vaaditulla tarkkuudella ja nämä säännökset käsittävästä normistosta tulee käydä ilmi myös niiden rikkomisen rangaistavuus.

Oikeusministeriö esittää lakiluonnoksen 39 §:n 2 kohdasta seuraavat yksityiskohtaisemat huomiot.

1. Lain 6 a §:n 1 momentissa säädettäisiin poikkeuksista velvoitteeseen hakea miehityksen vahvistamista. Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä vähimmäismiehityksestä ja siihen liittyvistä pätevyysvaatimuksista. Pykälässä itsessään ei täsmennettäisi varsinaisia velvoitteita. Lain 39 §:n 2 kohdan

J:\OM92xx\LAVO\RPY\HENKILÖT\Kiriakos\Lausunnot muille\Laivaväki\OM
lausunto laivaväki.docx

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköpostiosoite
Eteläesplanadi 10 HELSINKI	PL 25 00023 VALTIONEUVOSTO	02951 6001	09 1606 7730	oikeusministerio@om.fi

rangaistusäännöksen sanamuodosta tulisi käydä selvemmin ilmi, että vähimmäismiehityksestä huolehtimisen laiminlyönnillä tarkoitetaan 6 a §:n 2 momentin nojalla annetussa asetuksessa säädetystä vähimmäismiehityksestä huolehtimisen laiminlyöntiä. Lisäksi lain 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa ja 2 momentissa olisi syytä täsmentää, että velvoite koskee 6 a §:n 2 momentin nojalla annetussa asetuksessa säädetystä vähimmäismiehityksestä huolehtimista.

2. Lain 6 a §:ssä ei täsmennettäisi varsinaisia velvoitteita, eikä 9 §:ssä nimenomaisesti viitata muihin 6 a §:ään liittyviin velvoitteisiin kuin vähimmäismiehitykseen. Tämän vuoksi 39 §:n 2 kohdassa oleva viittaus laiminlyöntiin huolehtia siitä, että alus on miehitetty ”6 a §:n säännösten mukaisesti” jättää epäselväksi sen, mikä menettely olisi rangaistavaa. Joko lain 9 ja 39 §:ää ja esityksen perusteluja tulisi tältä osin täsmentää tai mainittu 39 §:n 2 momentin viittaus 6 a §:ään tulisi poistaa. Jos rangaistavuuden on tarkoitus koskea esimerkiksi 6 a §:n 1 momentin nojalla laivaisännän vapaaehtoisesti hake-massa miehitystodistuksessa vahvistetusta miehityksestä huolehtimisen laiminlyöntiä, tulisi tämän ilmetä nimenomaisesti 9 ja 39 §:stä ja esityksen perusteluista.
3. Miehitystodistuksesta, sen mukaisesta miehityksestä ja asetuksella säädetystä vähim-mäismiehityksestä huolehtimisen laiminlyönnin lisäksi 39 §:n 2 kohdan nojalla olisi ran-gaistavaa se, että aluksen päällikkö ”*muuten laiminlyö aluksen miehittämisen vallitsevat olosuhteet huomioon ottaen turvallisesti.*” Vaikka sanamuotoa on voimassa olevaan säännökseen nähden hieman muutettu, tarkoitus ei ilmeisesti ole tältä osin muuttaa asi-allisesti nykyistä rangaistussäännöstä. Uusi sanamuoto ei kuitenkaan ole täysin onnistu-nut, koska rangaistavuuden kytkeytyminen 9 §:n 2 momentissa säädetyn aluksen päälli-kön velvollisuuden laiminlyöntiin ei ole enää selvää. Lain 39 §:n 2 kohdan sanamuotoa tulisi muuttaa niin, että tämä kytkös olisi selvä.
4. Vaikka viimeksi mainittua 9 §:n 2 momentissa säädettyä velvoitetta täsmennetään HE 250/2009:ssa sivulla 66¹, jää epäselväksi, millaista muuta tekoa velvoitteen rangaistava laiminlyönti koskee kuin miehitystodistuksen mukaisesta miehityksestä tai vähimmäis-miehityksestä huolehtimisen laiminlyöntiä. Epäselvää on myös esimerkiksi se, mikä velvoitteen suhde on lain 5 ja 7 §:ssä säädettyihin turvallista miehitystä koskeviin arvioin-tiperusteisiin. Koska kyse on rangaistavan teon määrittelystä, näiden seikkojen tulisi

¹ ”Pykälän 2 momentissa säädettäisiin aluksen päällikölle velvoite huolehtia siitä, että alus on miehitetty vallitsevat olosuhteet huomioon ottaen turvallisesti. Päällikön olisi tällöin varmistettava, että aluksen laivaväen lukumäärä, kokoonpano ja käyttö jokaisella matkalla on sellainen, että aluksen kuljettaminen, huolto, turvallisuustoiminnot, kiinnittäminen ja talous-huolto toimivat.”

käydä ilmi selvemmin lain 9 §:n 2 momentin tai 39 §:n 2 kohdan sanamuodosta tai ainakin esityksen perusteluista.

Edellä esitetyin perustein oikeusministeriö katsoo, että lakiluonnoksen 39 §:n *merenkulkurikkomusta* koskevan rangaistussäännöksen sanamuotoa tulee täsmentää.

Myös lakiluonnoksen 6 a §:n 2 momentin valtuutussäännöksen asianmukaisuutta tulee vielä arvioida esityksen jatkovalmistelussa.

Lisäksi muiden pykäläehdotusten kieliasussa on epäselvyyksiä ja kirjoitusvirheitä, jotka tulee korjata.

Osastopäällikön sijainen,
lainsäädäntöjohtaja

Lena Andersson

Lainsäädäntöneuvos

Sami Kiriakos